



Qafqaz Beynəlxalq Münasibətlər
və Strateji Araşdırmalar Mərkəzi
QAFSAM
Caucasian Center for International
Relations and Strategic Studies

Güney Azərbaycan Türkleri ve Olası Bir İran- ABD Savaşı'nda Yaşanabilecekler

Emrah Altınkaya, Caspian Weekly Koordinatörü

İran rejimi er ya da geç zayıflayacak ve yeni bir dönem başlayacaktır. Batılı ülkeler tarafından yürütülen bu yıpratma süreci uzun yıllardır sistematik bir şekilde devam etmektedir. Nükleer silah ve enerji üretimi konusunda şüpheler, bu sebeple uygulanan geniş çaplı ambargolar, uluslararası alandaki siyasi boykot, İran yönetimini köşeye sıkıştırma adına uygulanan politikalardan bir kaçı.

Bu anlamda ise yüzlerce yıldır bu topraklarda yaşayan, ülke yönetimin belli kademelerinde ağırlığı olan, nüfus olarak neredeyse ülkenin yarısına yakın nüfusa sahip Azeri Türkleri olası bir savaşta çok önemli bir asli unsur ve aktör olarak ortaya çıkmaktadır.

İran coğrafyasında yaşayan Azeri Türkleri diğer adıyla Güney Azerbaycanlılar, uzun yıllardır bağımsızlık mücadelesi veren bir grup olarak İran'da yaşamaktadırlar. Nüfuslar tahmini



30-35 milyon arasında değişmekle beraber, verdiği mücadelede ne Türkiye’de ne de Avrupa’da maalesef yeteri kadar destek bulamamaktadır.

Güney Azerbaycanlıları dinlediğimizde, mücadelelerini gözlemlediğimizde çok ilginç sonuçlar ortaya çıkıyor. Temel soru şu; ABD ve müttefiklerinin İran’ı vurması durumunda İran Azerilerinin takınacağı tutum ne olacak? Güney Azerbaycanlıların bağımsızlık mücadelesinde belirleyici unsurlar nelerdir?

Tereddütsüz kanaat önderlerinin verdiği cevap ise kati suretle Güney Azerbaycanlıların ABD’ne karşı savaşıcağıydı. Düşünebiliyor musunuz 1900 yılların başında bu yana dili, kültürü ve benliği ile alakalı her türlü asimilasyona karşı direnen, İran yönetimi tarafından türlü eziyetler yaşayan Güney Azerbaycanlılar olası bir müdahale de tek çatı altında savaşacaklarını belirtiyorlar. Buradan şu anlamı çıkartabiliyoruz: Tebriz Türklerinin bağımsızlık mücadelesi kesinlikle ABD kökenli değildir, altyapısı olan belli dönemlerde mücadelesi verilen bir davadır.

Zaten biraz geçmişe döndüğümüzde bunun birçok somut örneğini görebiliriz. Irak-İran savaşında Azeri Türklerinin olağanüstü bir şekilde Irak’a karşı savaşması bunlardan en önemlisidir.



Bu bağımsızlık hareketinin en önemli özelliği barışçıl yollarla mücadelenin sürmesidir. Ayrılıkçı temelde olmaması, federe & bağımsız bir yapıda olmak isteği ve silahlı bir mücadele anlayışının olmayışı bunun en büyük kanıtıdır.

Bunun yanı sıra, Güney Azerbaycan bölgesi İran, Türkiye, Ermenistan, Azerbaycan için hayati bir önem taşımaktadır. Türkiye, Hazar Bölgesi ve Kafkaslar adına önemli bir bağlantı noktasıdır. Bölgedeki enerji kaynakları ise stratejik önem taşımaktadır. Bu enerji kaynaklarının Avrupa'ya transferi ise bölgenin ne kadar önemli olduğunun somut bir örneğidir.

İlk etapta düşündüğümüzde İran'a karşı olası bir müdahalede, Türkiye ve Azerbaycan'ın da nasıl bir tepki vereceği soru işaretidir. Bir tarafta ABD müttefiki Türkiye, diğer tarafta denge siyaseti izleyen Azerbaycan. Ama iki ülkenin de gizli ajandasında her zaman İran Azerileri var.

Türk ve Azeri medyasının hiçbir zaman Güney Azerbaycan Türklerinin sorunları ile ilgilenmemesi ise işin başka bir boyutunu teşkil ediyor.



ABD'nin ve uluslararası camianın İran'daki rejime yönelik eleştirilerden bazıları Muhafazakâr - Reformcu çekişmesi ve muhalefetin olmayışı, insan hakları ve bireysel özgürlüklerin kısıtlanması, dini baskılar, nükleer silahlanma, bölge ülkelerini açıktan tehdididir.

Bunlara ilave olarak ABD'nin özelde Güney Azərbaycan Milli Hareketi'ni uluslararası gündeme taşıma çabaları dikkat çekicidir. Tabii yıllar boyu Tahran yönetimi tarafından baskılara maruz kalan Azeri Türklerinin haklarının, Ankara hükümeti tarafından korunmaması ve dile getirilmemesi başka bir eleştiri konusudur.

Azeri Türkleri için ise zor olan şey dışarıdan gelecek destekle bir devlet kurmak, bağımsızlığını kazanmak. Şuan için hali hazırda tek destek gördüğü ülkenin ise ABD olması dışarıdan bakıldığında antipatik gözüküyor. Çünkü halklar nezdinde ABD'nin bölge de itibarı malum. Çok ilginçtir ki ABD, İran'da yaşayan Azerileri tanımakta, bu mücadeleye siyasi ve lojistik anlamda destek vermektedir.



Washington'un İran yönetimine karşı sıklıkla dile getirdiği söylemlerden biri de insan hakları, ifade özgürlüğünün kısıtlı olmasıdır. İran'da yaşayan halkların yeteri kadar özgür olmadıkları defalarca ifade edilmektedir. ABD'nin İran'ı vurması halinde ise Güney Azerbaycan'a ya da diğer etnik unsurlara özgürlük getireceği ise muallâktır. Hele ki 30 milyon civarı bir Türk topluluğunun bölge de güç bulması ABD'nin bölgedeki menfaatleri ile örtüşmemektedir.

Sebebi ise bölge de oluşabilecek Türk Ekseni'nin, yani Türkiye'nin Tahran- Tebriz hattı ile Hazar üzerinden Orta Asya'ya bağlantısı ABD'nin çıkarına gözükmemesidir. İsrail, Ermenistan ve hatta Çin - Hindistan - Rusya bloğu ise kesinlikle bu etkileşimden bölgedeki çıkarları adına hoşnut olamaz.

Tabii işin psikolojik ve siyasi boyutunda şu da var. İran'a karşı Tebrizli Türkleri kullanmak isteyen ABD, kartlar yeniden dağıtıldığında bu sefer de bölgedeki Kürtleri, Türklere karşı kullanma olasılığı yüksektir. Burada Ankara Hükümeti'nin izleyeceği politika çok önemlidir.

Hatta olası bir bölünme sonucu tıpkı Kuzey Irak'taki Barzani örneğindeki gibi, İran'da yaşayan PJAK ve diğer Kürt grupları silahlandırılıp, bölge de Washington adına siyasi, askeri nüfuz bile sağlanabilir. Bu hamle sonrası, Türkiye'nin etrafı Kürt Bloğu ile sarmalanmış olacaktır. Zaten İran'daki 30-35 milyon civarı Türk nüfusu ile ABD'nin destekleyeceği Kürt gruplar arasında şiddetli bir iç savaş ihtimal dahilindedir.



Şuan için Güney Azərbaycan Türklerini destekliyor gözükən ABD, ileride oluşacak Bağımsız devletle beraber, hat boyunca hâkimiyetin Türklerin eline geçeceğini görmüyor mu? Türk devletleri arasında sıkışan Ermenistan'ın kesinlikle yalnız bırakılmayacağını tahmin ediyorum.

Denklem çok karışık. Oyuna baktığımızda her fırsatta İslam dünyasının lideri olduğunu iddia eden Şii İran'ın Karabağ meselesinde Ermenistan'ı desteklemesi, diğer yandan İran rejimini yıkma adına azınlıkları ve bölgede yaşayan milyonlarca Azeri Türkü'nü sözde demokrasi adına ABD'nin kışkırtması. Etliye sütlüye karışmayan Azerbaycan ve Ortadoğu yangınından çıkmaya çalışan Türkiye.

İran'ın olası bir bölünmesi sonrasında herkesin aklına Irak'ın kuzeyi ve Musul - Kerkük'te yaşananlar geliyor. Türkiye'nin ise bölgede yakın zamanda yaşadığı tecrübe ışığında hareket etmesi gerekiyor.

Bu anlamda her türlü spekülasyona maruz kalan özgürlük mücadelelerinde Tebriz Türklerinin hiçbir devlet tarafından desteklenmemesi ise İran'a karşı bağımsızlık mücadelesi verenler için gurur kaynağıdır.



Ülkemizde mevcut bulunan bazı akımların, Güney Azerbaycanlıların ABD tarafından her anlamda çok ciddi olarak desteklenildiği iddiası da doğru değildir. Bu iddia en çokta Rusların ve İranlıların işine gelmektedir. Amaç olası bir müdahalede Türk Hükümeti'nin de yardımlarını engellemektir.

Türkiye üzerine düşen görev Tebriz'de yaşayan Türklere kültürel ve siyasi mana da sahip çıkmaktır. Nasıl Dünya'nın her hangi bir yerinde çıkan sorunlarla dertleniyorsak yanı başımızdaki soydaşlarımızla da ilgilenmek, haklarını savunmak mecburiyetindeyiz. Türk Hükümeti'nin geçte olsa İran'da yaşayan Azeri Türklerinin haklarını savunma adına uluslararası çerçeve de adımlarını atması gerekmektedir. İran ile ilişkilerimizin bozulmaması ve dengelerin değişmemesi adına uzun yıllardır devlet nezdinde orada yaşayan Türklerin haklarından hatta varlığından bile bahsedilmemiştir. Tüm iyi niyetli komşuluk ilişkilerimize rağmen İran bize karşı terör ve enerji kartını kullanmaktadır. Bugün geline nokta da Türkiye bu siyasi fırsatı kesinlikle kaçırmamalıdır. Unutulmamalıdır ki İran Azerileri o bölgenin asli unsurudur.